

Kontrollavdelningen

BESLUT
2010-08-12

Dnr 91 2083/10

Kontrollinstruktion 2010 för tvärvillkor om:

- **Djurskydd**

Version 2

Innehåll

1	NYHETER 2010.....	4
2	BAKGRUND	5
3	VILKA DJUR OMFATTAS AV TVÄRVILLKOR?.....	6
4	NYCKELBEGREPP.....	7
5	ANVISNINGAR OM CHECKLISTA	9
6	KONTROLLPUNKTER SOM GÄLLER FÖR SAMTLIGA ANIMALIEPRODUKTIONENS DJUR	11
6.1	Tillsyn och skötsel.....	11
6.2	Daglig tillsyn sker av alla djur	11
6.3	Daglig tillsyn sker av alla automatiska system och anordningar	12
6.4	Sjuka djur och dokumentation.....	12
6.5	Det finns journaler för minst 5 år tillbaka över djur som behandlats med karensbelagda läkemedel och antalet dödsfall i besättningen	13
6.6	Utrymme, inredning och utrustning	14
6.7	Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc är uppfyllda.....	15
6.8	Stallklimat och luftkvalitet	15
6.9	Mekaniskt ventilerade stallar har nödventilation	16
6.10	Fönster och belysning.....	16
6.11	Foder och vatten	17
6.12	Utegångsdjur	18
6.13	Operativa ingrepp.....	18
6.14	Hormoner och andra ämnen	21
6.15	Avel	21
7	KONTROLLPUNKTER MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KALVAR	23
7.1	Tillsyn och skötsel.....	23
7.2	Utrymme, inredning och utrustning	23
7.3	Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc. är uppfyllda.....	24
7.4	Kravet följs avseende att kalvar inte hålls bundna	24
7.5	Kraven för hållande av kalvar i ensambox är uppfyllda	25
7.6	Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta.....	25
7.7	Stallutrymmen rengörs och utgödslas på ett sätt som ger en god hygien och god djurhälsa	26
7.8	Kravet på ströets kvalitet och användningen av strö är uppfyllda	26
7.9	Stallklimat och luftkvalitet	26
7.10	Fönster och belysning.....	27
7.11	Foder och vatten	27
7.12	Kraven på tillgång till vatten och på vattnets kvalitet är uppfyllda.....	28
7.13	Kalvar utfodras minst 2 gånger per dag	28
7.14	Nyfödda kalvar får råmjölk	29
8	KONTROLLPUNKTER MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR GRISAR	30
8.1	Daglig tillsyn sker av alla grisar.....	30
8.2	Utrymme, inredning och utrustning	30
8.3	Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta.....	32
8.4	Smågrisar har under den första levnads månaden en liggplats som är avskild från suggan 32	
8.5	Smågrisar avvänjs tidigast då de uppnått 4 veckors ålder.....	33
8.6	Grisarna hålls normalt lösgående	33
8.7	Suggor och gyltor hålls i grupp under dräktigheten.....	34
8.8	Kraven på ströets kvalitet och användningen av strö är uppfyllda.....	34

8.9	Suggor/gyltor har tillgång till strömedel för bobyggnadsbeteende under veckan före grisning	35
8.10	Liggytor hålls rena och torra samt är anpassade efter djurslag och stallklimat	36
8.11	Fönster och belysning	36
8.12	Buller	36
8.13	Foder och vatten	37
8.14	Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.....	37
9	BEDÖMNINGSVÄGLEDNING VID TVÄRVILLKORSBRISTER	39
10	BEMYNDIGANDEN ATT UTFÖRA KONTROLLER	41

1 Nyheter 2010

- Avsnitt 3 ger vägledning om hur man kan resonera sig fram till om hästar och andra djur som vanligtvis hålls med andra syften än livsmedelsproduktion omfattas av tvärvillkoren eller inte. En slutsats är att det inte går att entydigt utesluta vissa djurslag från tvärvillkorskontroller. Bedömning måste göras utifrån förhållandena i de enskilda fallen.
- Kommentarer om vad som utgör TV-brister kommer före regelcitaten, inte efter. Syftet är att tydligare än 2009 lyfta fram eventuella skillnader mellan svenska bestämmelser och EU-direktiven.
- För vissa kontrollpunkter har instruktionstexterna förtydligats i syfte att besvara frågor Jordbruksverket fått. Detta gäller bl.a. för kontrollpunkter om personal, larm, utrymmesbestämmelser och strömängder.
- Jordbruksverket har för vissa kontrollpunkter tydligare markerat att verket anser att svenska djurskyddsbestämmelser utgör tvärvillkor när motsvarande EU-bestämmelser saknar objektivt mätbara kriterier. Det gäller bl.a. vissa måttbestämmelser och gränsvärden för gaskoncentrationer i stallluft.
- Jordbruksverket anser att de svenska måttbestämmelserna för fjäderfä utgör objektivt mätbara tvärvillkor. Eftersom de svenska måttbestämmelserna för värphöns stämmer överens med EU:s värphönsdirektiv är flera "RAP-punkter" ändrade till TV-punkter i årets instruktion. För statistikrapportering krävs dock att återstående RAP-punkter rapporteras på det sätt som framgår av kontrollvägledning fjäderfä, avsnitt 1.
- Jordbruksverket har för avsikt att under våren 2010 redigera in texterna från avsnitten 6 – 8 i denna tvärvillkorskontrollinstruktion i vägledningarna för offentlig djurskyddskontroll. Syftet är att länsstyrelsernas kontrollanter ska få tillgång till ett integrerat väglednings- och instruktionsdokument per djurslag.

2 Bakgrund

I samband med en reform av EU:s jordbrukspolitik infördes successivt 2005-2007 s.k. tvärvillkor för areal- och djurrelaterade jordbrukarstöd. Tanken är att lantbrukare som inte följer vissa miljö-, hälso- och djurskyddsbestämmelser ska få avdrag på stödbeloppet. Kravet på lantbrukaren att följa tvärvillkoren omfattar jordbruksverksamheten och hela jordbruksföretagets jordbruksmark. Kontrollen av tvärvillkoren utförs av länsstyrelserna.

Tvärvillkoren består av två delar, **verksamhetskrav och skötselkrav**. Verksamhetskraven består av ett antal EU-direktiv och EU-förordningar som jordbrukarna måste beakta för att få fullt stöd. Skötselkrav (god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden) för jordbruksmark fastställs av medlemsstaten. Gemensamt för verksamhetskrav och skötselkrav är att den enskilda lantbrukaren drabbas av minskning av stödbeloppen i det fall kontrollmyndigheterna konstaterar överträdelse av bestämmelserna.

Beskrivning av hur avdrag ska beräknas vid en eller flera olika tvärvillkorsöverträdelser finns i en separat vägledning som går att hämta via Handläggarsstödet (åtkomst via Ladan) och www.jordbruksverket.se.

Denna kontrollinstruktion ska användas som ett komplement till vägledningen för offentlig kontroll inom djurskyddet i de fall djurskyddshandläggaren har markerat "Nej" på någon av de kontrollpunkter som är markerade med "TV" i checklistan för respektive djurslag. I de fallen är bristen ofta, men inte alltid, en överträdelse av tvärvillkoren. Djurskydd är ett tvärvillkorsområde där en del tydliga skillnader finns mellan EU-direktivens minimikrav och svenska bestämmelser och myndigheters förebyggande ambitionsnivå. Det är viktigt att markera "TV-brist" i djurskyddskontrollerna när djurhållningen inte når upp till EU-kraven för skydd av produktionsdjur. Men det är också viktigt att inte orsaka obefogade avdrag på lantbrukarens stöd genom att av misstag markera "TV-brist" för brister som ryms inom EU-direktiven, som i vissa avseenden har mer tillåtande bestämmelser. Avsnitt 6 – 8 i denna kontrollinstruktion syftar till att underlätta länsstyrelsernas bedömningar genom att belysa skillnader mellan EU-direktiven och svenska djurskyddsbestämmelser.

Länsstyrelserna ska registrera resultaten av djurskyddskontrollerna i DSK-Kontroll, från vilket notering av TV-brister automatiskt förs över till IT-systemet Ararat där ett tvärvillkorsärende skapas. Det ärendet leder i sin tur till avdrag på lantbrukarens stödbelopp, förutsatt att hon/han söker stöd avseende det kalenderår som TV-bristen konstaterades.

Jordbruksverket har ambitionen att uppdatera kontrollinstruktionen när det sker förändringar i bestämmelserna, men det ligger ett ansvar på såväl lantbrukarna som kontrollmyndigheterna att ha vetskap om vilka bestämmelser som gäller vid varje tillfälle.

3 Vilka djur omfattas av tvärvillkor?

Alla djur som ska skyddas via bilagan till Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur och som ingår i en stödsökande lantbrukares jordbruksverksamhet omfattas av tvärvillkoren. Detta innebär att om exempelvis djurslag som mink, ren, struts och hjortdjur ingår i den stödsökande djurhållarens jordbruksverksamhet kan det finnas TV-brister som rör dessa djurslag. För nötkreatur, häst, får och getter, gris, pälsdjur, hjortdjur, fjäderfä och ren finns särskilda checklistor framtagna för tvärvilkorskontroll. För övriga djurslag ska checklistan ÖVRIGA DJUR TV användas när det är aktuellt för en kontroll av tvärvillkor.

I de fall djurhållningen utgör en del av en stödsökande lantbrukares jordbruksverksamhet och inte lever upp till de svenska djurskyddsbestämmelserna ska länsstyrelsen ta ställning till om bristerna ska få inverkan på lantbrukarens stöd. I så fall ska den som utför kontrollen markera ”TV-brist” och göra en bedömning av bristens allvar, omfattning och varaktighet. Följande frågor avseende djur som berörs av en djurskyddsbrist leder fram till svaret på om det är en TV-brist.

1. **Är det ett produktionsdjur, dvs syftar djurhållningen till att få fram livsmedel, ull, skinn eller pälsar?** För de vanligaste lantbruksdjuren som t.ex. nötkreatur, grisar, får och getter är svaret oftast självklart när man ser vilken verksamhet som bedrivs på gården. Tveksamheterna i praktiken uppstår i regel kring hästar och andra djur som främst hålls av andra skäl än att få fram livsmedel. En liten andel hästar är produktionsdjur, eller åtminstone tänkbara sådana. Det vanligaste är att hästar inte normalslaktas, och att de därmed inte heller går in i livsmedelskedjan. Att döma av svensk slakteristatistik normalslaktas dock ca 1 % av Sveriges hästbestånd årligen. Därför ska varje häst betraktas som ett tänkbart produktionsdjur tills motsatsen är uppenbar. Ett enkelt sätt för hästägaren att visa sin avsikt är att skriva in i hästpasset om hästen ska gå in i livsmedelskedjan eller inte. Kravet på att ha hästpass är i sig inget tvärvillkor, men ett komplett och lätt tillgängligt hästpass underlättar för alla parter att bedöma om den enskilda hästen är ett tänkbart produktionsdjur eller inte.
2. **Om det är ett produktionsdjur, ingår det i den stödsökande lantbrukarens jordbruksverksamhet?** En utgångspunkt bör vara att den som valt att söka jordbrukarstöd anser sig vara lantbrukare, och ska leva upp till tvärvillkoren inom den djurhållning som hon/han ansvarar för. Om det av omständigheterna i det enskilda fallet framgår att djuret inte har med den stödsökande lantbrukarens jordbruksverksamhet att göra är det inte en TV-brist. Så kan t.ex. vara fallet om det på en gård med växtodling och/eller hållande av rena produktionsdjur även finns hästar som uppenbart hålls med annat huvudsyfte än att producera hästkött eller hålla betesmarker öppna, eller om det är uppenbart att någon annan än den stödsökande lantbrukaren ansvarar för hästarna.
3. **Om det är produktionsdjur som ingår i den stödsökande lantbrukarens jordbruksverksamhet, är bristen en överträdelse av EU-direktivens krav?** En del av EU-direktivens bestämmelser är inte så tydligt formulerade och/eller inte så långtgående som motsvarande svenska krav. TV-brist ska endast markeras om det är tydligt att djurhållningen inte lever upp till EU-direktivens krav. Skillnader mellan EU-direktiven och svenska bestämmelser beskrivs i kontrollinstruktionerna.

4 Nyckelbegrepp

Överträdelse – när en bestämmelse som utgör tvärvillkor inte följs och detta direkt kan anses bero på en åtgärd eller en försummelse av en lantbrukare som under kalenderåret lämnar in en stödansökan. Ordet överträdelse används i EU-bestämmelser och de flesta svenska dokument om tvärvillkor. Det motsvaras i djurskyddschecklistorna av ”TV-brist”.

Bedömningsvärde – värdena 1, 2 eller 3 med vilken kontrollanten/djurskyddshandläggaren graderar överträdelsens allvar, omfattning och varaktighet. Mindre överträdelse motsvarar inget avdrag på lantbrukarens stöd, 1 motsvarar 1 % avdrag, 2 motsvarar 3 % och 3 motsvarar 5 %.

Krav – utifrån aktuell rättsakt fastställt krav enligt den struktur som Jordbruksverket valt för att gruppera vissa detaljbestämmelser (motsvarande begrepp för skötselkraven är norm). En rättsakt kan innehålla flera krav.

Rättsakt – aktuell EU-lagstiftning, exempelvis nitratdirektiv, kalvdirektiv m.fl. Till de flesta rättsakter finns svensk lagstiftning kopplad. Den svenska lagstiftningen blir då i tvärvillkorssammanhang en del av begreppet rättsakt.

Område – det tvärvillkorsområde som rättsakten tillhör. Områdena är 1. miljö, 2. folkhälsa, djurhälsa och växtskydd, 3. djurskydd, 4. skötselkraven.

Allvar – en överträdelses allvar ska framför allt bedömas mot bakgrund av hur stora följder överträdelsen har fått, eller med stor sannolikhet riskerar att få, med hänsyn till syftet med kravet. Allvarsbedömningen ska göras för sig, utan hänsyn till omfattning eller varaktighet.

Omfattning – en överträdelses omfattning ska avse någon form av kvantitativ omfattning, t.ex. antal djur eller hektar som har berörts av överträdelsen.

Varaktighet – en överträdelses varaktighet ska bland annat bedömas med hänsyn till hur länge följderna varar eller vilka möjligheter som finns att åtgärda följderna på ett rimligt sätt. Ofta är det lämpligare att försöka bedöma varaktighet bakåt i tiden än att göra antaganden om hur långt framåt i tiden en överträdelse kommer att kvarstå.

Mindre överträdelse – en överträdelse som med hänsyn till dess allvar, omfattning och varaktighet är så liten att ingen minskning av lantbrukarens stödbelopp bör ske. Överträdelser som innebär en direkt risk för människors och djurs hälsa får **inte** betraktas som mindre överträdelser. Mindre överträdelser ska dokumenteras och följas upp. En förutsättning för att lantbrukaren ska slippa avdrag på stöden är att hon/han inom viss tid, som kontrollanten bedömer vara rimlig, åtgärdar överträdelsen och visar för kontrollmyndigheten att överträdelsen är åtgärdad.

Kriterier för mindre överträdelser framgår av bedömningsmatrisen i slutet av denna kontrollinstruktion. Stödavdelningen vid Jordbruksverket räknar med att dessutom under våren 2010 publicera en separat vägledning om bl.a. mindre överträdelser och beräkningsprinciper för avdrag på stöden. Den vägledningen kommer att finnas tillgänglig via Handläggarsstödet (åtkomst via Ladan) och www.jordbruksverket.se.

Brister som lantbrukaren inte råder över - brister som inte beror på vare sig försummelse eller avsiktlighet från lantbrukarens sida. I sådana fall ska bristen inte markeras som TV-brist.

Kontrollanten ska dokumentera även denna typ av brister, som kan handla om t.ex. extremt väder eller en olycka som har orsakat förhållanden som lantbrukaren på kort sikt inte kan påverka.

5 Anvisningar om checklista

Vid konstaterade överträdelser kommer checklistan och all tillhörande dokumentation att utgöra underlag för länsstyrelsens beräkning av eventuellt avdrag på lantbrukarens stödbelopp. Det är mycket viktigt att föra noggranna anteckningar så att det finns ett bra underlag för beslutsfattaren. Daterad fotodokumentation är ofta en fördel om det finns något av relevans att fotografera.

Länsstyrelsen ansvarar för att lantbrukaren ges möjlighet att ta del av och kommentera checklista och annat underlag inför beslut. Länsstyrelsen skickar meddelande om beslut om avdrag och beslut om stödbelopp till lantbrukaren. Lantbrukaren kan överklaga länsstyrelsens tvärvillkorsbeslut till Jordbruksverket.

Länsstyrelsens beslut om avdrag på stöden ersätter inte i något avseende de åtgärder som länsstyrelsen har att vidta enligt djurskyddslagen (1988:534) eller annan lagstiftning.

Gällande versioner av checklistor/kontrollprotokoll, kontrollinstruktioner m.m. om tvärvillkor finns via Handläggarstödet, som är åtkomligt via Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma intranät Ladan. Dessutom publiceras de på www.jordbruksverket.se under Tillsyn / Instruktioner till kontrollanter / Tvärvillkor.

SÅ HÄR FYLLER DU I CHECKLISTAN:

Checklistan fylls i enligt anvisningarna i avsnitt 13 i Vägledning för kontrollmyndigheter - djurskydd. Det som är specifikt för tvärvillkorskontrollen redovisas nedan.

Vägrar kontroll

Vädja om möjligt direkt på gården till avvisande stödsökande lantbrukare att trots allt tillåta kontroll. De flesta som gjort sig besväret att fylla i en stödansökan tar nog vid närmare eftertanke hellre risken att förlora 5 % av stödet efter en genomförd kontroll än att med säkerhet förlora 100 % för att man inte släpper in kontrollanten. Om djurhållaren ändå vägrade kontroll markera då ”Ja”-rutan. Om du kryssar i ”Ja”, beskriv då på lämplig plats i checklistan på vilket sätt lantbrukaren aktivt vägrade kontrollen. I DSK-Kontroll är det fr.o.m. 2010 tillåtet att spara kontrollresultat med ”Ej kontrollerat” på samtliga kontrollpunkter, förutsatt att det sker i kombination med ”Vägrat kontroll”.

Bedömning av överträdelser

I de flesta fall när kontrollen leder till ”Nej” på kontrollpunkter som är märkta med TV utgör bristen även en TV-brist. Det finns dock undantag i de fall svenska bestämmelser är mer långtgående än de bakomliggande EU-direktivens minimikrav, eller om bristen inte avser produktionsdjur i djurhållarens jordbruksverksamhet. Då en djurskyddsbrist har konstaterats utgöra en TV-brist ska denna bedömas i avsnittet ”Tvärvillkor, Bedömning av överträdelse nr...”. Fyll i beteckningen på aktuell kontrollpunkt i rubriken. Då flera överträdelser har konstaterats ska ett avsnitt för varje överträdelse fyllas i. Beskriv överträdelsen så detaljerat som möjligt i fritextfältet.

Överträdelsen ska graderas utifrån dess **allvar, omfattning** och **varaktighet** på en skala 1-3 där 3 är allvarligast. Använd de bedömningsvägledningar som finns sist i denna kontrollinstruktion.

Avsiktlighet bör utredas

Markera här om du anser att länsstyrelsen bör utreda om överträdelsen är avsiktlig och därför bör leda till betydligt högre avdragsprocent än vad som gäller vid försummelse. Markering här bör ske endast vid mycket allvarliga brister som lantbrukaren bevisligen har orsakat trots att hon/han haft full vetskap om bestämmelserna. Ett "Ja" här måste kompletteras med noggrann motivering.

Mindre överträdelse

Markera här om du anser att TV-bristen är så försumbar att det är oskäligt med avdrag på lantbrukarens stöd. Lantbrukaren måste ändå åtgärda bristen inom den tid som länsstyrelsen bestämmer med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Typ av åtgärd som länsstyrelsen beslutar om

I de fall det finns TV-brister måste länsstyrelsen fylla i detta avsnitt, och registrera det i DSK-Kontroll, för att Sverige ska kunna uppfylla EU-rapporteringskraven i kommissionens beslut (2006/778/EG) av den 14 april 2006 om minimikrav på insamling av informationer från produktionsanläggningar där vissa djur hålls för animalieproduktion. I det beslutet anges vilka uppgifter från den offentliga kontrollen som varje medlemsstat ska rapportera. Denna rapportering ska avse EU-direktivens djurskyddskrav och stämmer överens med tvärvillkoren.

Ange för varje överträdelse vilken eller vilka av följande åtgärder som länsstyrelsen vidtagit med anledning av konstaterad brist.

A. Föreläggande eller annan form av påpekande (muntligt och/eller skriftligt) att åtgärda bristen inom 3 månader. Inga övriga åtgärder.

B. Föreläggande att åtgärda bristen inom utsatt tid, längre än 3 månader. Inga övriga åtgärder.

C. Omedelbara myndighetsåtgärder i form av omhändertagande och omedelbara beslut om förelägganden och förbud enligt 26 § djurskyddslagen (kontrollanten bör ha delegationsrätt för sådant beslut). Beslut om förbud enligt 26 § djurskyddslagen kan t. ex. innebära att kontrollmyndigheten begränsar antalet djur som får hållas på en viss anläggning/djurutrymme, eller förbjuda djurhållaren att använda stallbyggnad eller visst utrymme för djur som inte är lämplig ur djurskydds- och även djurhälsosynpunkt. Åtalsanmälan är också en typ C.

D. Ingen åtgärd

Länsstyrelsen ska registrera detta i djurskyddskontrollregistret när länsstyrelsen beslutat om en eller flera av ovanstående åtgärder. Vid eventuella kombinationer av åtgärder ska länsstyrelsen markera alla som är relevanta i det enskilda ärendet, t.ex. A och C om länsstyrelsen har utfärdat ett föreläggande om åtgärder inom 3 månader och dessutom åtalsanmält djurhållaren.

6 Kontrollpunkter som gäller för samtliga animalieproduktionens djur

6.1 Tillsyn och skötsel

Personalstyrkan är tillräcklig och den har lämpliga färdigheter och kunskaper samt yrkesskicklighet.

Kontrollpunkter:

Nöt 1
Häst 3
Gris 1
FårGet 1
Fjäder 3
Päls 2
Ren 1
Hjort 1
ÖvrTV 1

Tvärvillkorsinstruktion

Det finns inga formella utbildningskrav på djurhållare eller personer som denne låter ta ansvar för tillsyn och skötsel av djuren, inte heller några bestämmelser om minsta antal personer i relation till djurantalet. Ett "Nej" på denna kontrollpunkt bör normalt sett endast förekomma om det dessutom finns ett flertal överträdelser av **särskild vikt** som direkt visar att djurhållaren/personalen uppenbarligen saknar kunskande och/eller lämplighet att ansvara för djuren.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 1 i bilagan
Djuren skall skötas av en tillräckligt stor personal som besitter lämpliga färdigheter och kunskaper samt yrkesskicklighet.

6.2 Daglig tillsyn sker av alla djur

Kontrollpunkter:

Nöt 2
Häst 4
Gris 2
FårGet 2
Fjäder 4
Päls 3
Ren 2
Hjort 2 och Hjort 3
ÖvrTV 2

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om tillsyn inte sker dagligen när det gäller djur i system där djurens välbefinnande är beroende av upprepade tillsyn. I praktiken anser Jordbruksverket att det gäller

djur som hålls på annat sätt än där det finns fri tillgång till bete och vatten. För kalvar ska TV-brist markeras om de inte får tillsyn minst en gång per dag om de går utomhus och minst två gånger per dag om de hålls inomhus. För övriga djur på bete, t.ex. får, getter och vuxna nötkreatur, måste länsstyrelsen vid tvärvillkorsbedömningen avgöra i det enskilda fallet vilket lägsta tillsynsintervall som är acceptabelt för att uppnå EU-direktivets krav på att förhindra djurlidande.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkten 2 i bilagan

2. Alla djur i djurhållningssystem där djurens välbefinnande är beroende av upprepad tillsyn från människor skall inspekteras minst en gång om dagen. Djur som hålls i andra typer av uppfödningssystem skall ses till så ofta att varje lidande förhindras.

6.3 Daglig tillsyn sker av alla automatiska system och anordningar

Kontrollpunkter:

Nöt 4

Häst 6

Gris 4

Får/Get 4

Fjäder 5

Päls 5

Övr/TV 3

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktiven.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, del av punkt 13 i bilagan

13. All automatisk eller mekanisk utrustning som är väsentlig för djurens hälsa och välbefinnande måste inspekteras minst en gång om dagen. Om brister upptäcks skall dessa rättas till omedelbart, eller om detta är omöjligt, lämpliga åtgärder vidtas för att skydda djurens hälsa och välbefinnande.

...

Rådets direktiv 2008/119/EG, om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 4 i bilaga I

4. All automatisk eller mekanisk utrustning som är väsentlig för kalvarnas hälsa och välfärd måste inspekteras minst en gång om dagen. I de fall felaktigheter upptäcks måste dessa omedelbart åtgärdas eller, om detta är omöjligt, måste lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa kalvarnas hälsa och välfärd tills felaktigheten har åtgärdats, exempelvis genom att använda alternativa metoder för utfodring och för att upprätthålla en tillfredsställande miljö.

...

6.4 Sjuka djur och dokumentation

Skadade eller sjuka djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas om hand i särskilt utrymme.

Kontrollpunkter

Nöt 9
Häst 12
Gris 9
FårGet 9
Fjäder 8
Päls 9
Ren 6
Hjort 9
ÖvrTV 5

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du konstaterar att sjuka och skadade djur inte tagits om hand enligt djurskyddslagen (9 §) och föreskrifter eller om djurhållaren saknar planering och lämpligt utrymme för att vid behov ta hand om sjuka eller skadade djur. Ett lämpligt utrymme ska även kunna erbjuda en torr och bekväm bädd för djuret/djuren. EU-direktivets krav om utrymmen för sjuka djur är visserligen inte lika omfattande och preciserade som kraven i L 100, men djurhållaren måste ändå ha beredskap att snabbt kunna ta hand om sjuka eller skadade djur i EU-direktivets anda om hon/han ska slippa notering om TV-brist.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt -4 i bilagan

4. Ett djur som verkar vara sjukt eller skadat skall utan dröjsmål få lämplig behandling och om det inte svarar på sådan behandling skall veterinär rådfrågas så fort som möjligt. Om så krävs skall sjuka eller skadade djur isoleras i ett lämpligt utrymme och, i förekommande fall, få en torr och bekväm ströbädd.

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 6 i bilaga I

... Varje kalv som uppvisar tecken på sjukdom eller skada ska behandlas på lämpligt sätt utan dröjsmål och en veterinär ska konsulteras så snart som möjligt för varje kalv som inte reagerar på djurskötarens vård. När så är nödvändigt ska sjuka eller skadade kalvar isoleras i lämpligt utrymme på torr och bekväm bädd.

6.5 Det finns journaler för minst 5 år tillbaka över djur som behandlats med karensbelagda läkemedel och antalet dödsfall i besättningen

Kontrollpunkter:

Nöt 10
Häst 13
Gris 10
FårGet 10
Fjäder 9
Päls 10
Ren 7
Hjort 10
ÖvrTV 6

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om dokumentation saknas eller är bristfällig. Korrekt dokumentation **tre** år tillbaka i tiden räcker för att uppfylla tvärvillkoret. Sakinnehållet i dokumentationen ska även i tvärvillkorssammanhang vara det som beskrivs i vägledningen för respektive djurslag. Vid fullständig tvärvillkorskontroll bör resultatet på denna kontrollpunkt överensstämja med vad länsstyrelsen kommer fram till på de livsmedelskontrollpunkter som gäller dokumentation av veterinärmedicinsk behandling.

Dokumentation av antalet döda djur avser levande födda djur som har dött i besättningen, exempelvis till följd av sjukdom eller skador. Tvärvillkoret om dokumentation av dödsfall avser endast antalet döda djur per datum som döda djur har upptäckts i besättningen.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 5 och 6 i bilagan

5. Djurägaren eller djuruppfödaren skall föra bok över all medicinsk behandling som givits och över det antal döda djur som upptäckts vid varje inspektion.

Om det krävs att likvärdiga upplysningar bokförs för andra ändamål skall detta vara tillräckligt för detta direktiv.

6. Denna dokumentation skall bevaras under minst tre år och skall göras tillgänglig för den behöriga myndigheten då denna genomför en inspektion eller begär det.

6.6 Utrymme, inredning och utrustning

Utrymmen för djuren är enligt gällande måttföreskrifter.

Kontrollpunkter:

Nöt 11

Häst 14 (Även måttavvikelse som gäller takhöjd för hästar (Häst 15) ska noteras på denna kontrollpunkt när det gäller tvärvillkor.)

Gris 11

Får/Get 14

Fjäder 13,15,16,17,18 och 19

Päls 11

ÖvrTV 7

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du för andra djur än kalvar och grisar kommit fram till ett "Nej" i checklistan. Jordbruksverket anser att de svenska måttbestämmelserna är vad som normalt behövs för att i praktiken uppnå EU-direktivets opreciserade målsättning om rörelsefrihet. Mindre måttavvikelse kan godtas om samtliga fyra kriterier i L 100, 1 kap. 18 § är uppfyllda. För kalvar och grisar finns tydligare bestämmelser i EU-direktiven och då är det direktivens mått som utgör tvärvillkor.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 7 i bilagan

Den rörelsefrihet som ett visst djur har, med hänsyn till djurarten och i enlighet med beprövad erfarenhet och vetenskaplig kunskap, får inte begränsas på ett sådant sätt att det medför onödigt lidande eller onödig skada.

Om ett djur ständigt eller vanligtvis är fastbundet, fastkedjat eller fasthållet skall djuret ha ett utrymme som är anpassat till dess fysiologiska och etologiska behov, i enlighet med beprövad erfarenhet och vetenskaplig kunskap.

6.7 Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc är uppfyllda

Kontrollpunkter:

Nöt 17
Häst 18
Gris 14
FårGet 16
Fjäder 11
Päls 13
Ren 8
Hjort 11
ÖvrTV 10

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om det är uppenbart att djur har skadats eller riskerar att skadas på grund av bristfällig inredning eller bristande underhåll.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkterna 8 och 9 i bilagan

8. Material som används för konstruktion av olika utrymmen, och särskilt för konstruktion av kätтар och utrustning som djuren kan komma i beröring med, får inte vara skadliga för djuren och skall kunna rengöras och desinficeras grundligt.

9. Utrymmen och inredning för säkert förvar av djuren skall konstrueras och underhållas så att det inte finns några vassa kanter eller utskjutande delar som kan skada djuren.

6.8 Stallklimat och luftkvalitet

Stallet har en luftkvalitet och ett stallklimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen.

Kontrollpunkter:

Nöt 21
Häst 23
Gris 24
FårGet 19
Fjäder 21
Päls 18
ÖvrTV 12

Tvärvillkorsinstruktion

Om du har anledning att misstänka att miljön djuren hålls i inte uppfyller kraven på god luftkvalitet bör du utföra relevanta luftkvalitetsmätningar. Markera TV-brist om det framgår att djuren hålls eller har hållits i en närmiljö där dammhalt, temperatur, relativ luftfuktighet och gaskoncentration ligger utanför de ramar som anges i svenska djurskyddsbestämmelser. Endast om du konstaterar att bristerna är av tillfällig karaktär ska du inte markera TV-brist. De svenska

gränsvärdena 80 % RF, 3000 ppm CO₂ och 10 ppm NH₃ speglar Jordbruksverkets syn på hur EU-direktivets opreciserade målsättning kan uppnås.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 10 i bilagan
10. Luftcirkulation, dammhalt, temperatur, relativ luftfuktighet och gaskoncentration måste hålla sig inom de värden som innebär att de inte är skadliga för djuren.

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, punkt 3 i bilaga I

3. Byggnadens isolering, uppvärmning och ventilation ska säkerställa att luftcirkulation, dammnivå, temperatur, relativ luftfuktighet och koncentration av gaser hålls på en nivå som inte är skadlig för kalvarna.

6.9 Mekaniskt ventilerade stallar har nödventilation

Kontrollpunkter

Nöt 22

Häst 24

Gris 25

Får/Get 20

Fjäder 22

Övr/TV 13

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om mekaniskt ventilerade stallar, med de undantag som nämns i följande meningar, saknar nödventilation och/eller larm som stämmer överens med svenska bestämmelser. För nötkreatur över 6 månaders ålder, hästdjur, får och getter krävs inget larm. Skilj på mekanisk ventilation och naturlig ventilation. I stallar med naturlig ventilation (självdreg) krävs inget larm.

Det är av samma skäl **inte** en TV-brist om det saknas larm i ett mekaniskt ventilerat stall där djur vistas så kort tid att ett eventuellt ventilationsbortfall inte hinner utgöra någon risk för djurens hälsa och välbefinnande.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, del av punkt 13 i bilagan
13. ... När djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett artificiellt ventilationssystem skall ett lämpligt reservsystem ordnas för att garantera tillräcklig förnyelse av luften för att skydda djurens hälsa och välbefinnande vid ett eventuellt fel på systemet, och ett larmsystem skall finnas som varnar om systemet upphör att fungera. Larmsystemet skall testas regelbundet.

6.10 Fönster och belysning

Belysning finns så att tillsyn av djuren alltid kan ske utan svårigheter. Kravet på ljusinsläpp/belysning är uppfyllt.

Kontrollpunkter:

Nöt 23 och Nöt 24

Häst 25 och Häst 26

Gris 26 och Gris 27
FårGet 21 och FårGet 22
Fjäder 23 och Fjäder 24
Päls 19 och Päls 20
ÖvrTV 14 och 15

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om det är uppenbart att djuren har bristfällig tillgång på ljus. EU-direktivet kräver inte tillgång till dagsljus. Det är därför inte en TV-brist om fönster saknas eller är igensatta, förutsatt att annat ljus finns så att tillsynen av djuren alltid kan utföras utan svårigheter. I EU-direktivet om grisar ställs krav på ljusintensitet (40 lux) under ett visst antal timmar per dygn. Svenska rekommendationer finns för ungefärligt ljusbehov men dessa utgör inte tvärvillkor. Om ett grisstall inte har fönster eller andra ljusinsläpp för dagsljus och inte heller har en artificiell belysning i stallet på minst 40 lux under minst 8 timmar per dygn är det en TV-brist. Nattbelysning i mjölkstallar är ett svenskt krav som inte utgör tvärvillkor.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 3 och 11 i bilagan
3. Adekvat belysning (fast eller rörlig) skall finnas tillgänglig så att djuren kan inspekteras noga när som helst.

11. Djur som hålls i byggnader får inte förvaras i ständigt mörker och inte heller utan lämplig vila från artificiellt ljus. Om det naturliga ljuset inte räcker till för att svara mot djurens beteenderelaterade och fysiologiska behov skall lämplig artificiell belysning ordnas.

6.11 Foder och vatten

Utfodrings och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig allsidig och välbalanserad näringstillförsel

Kraven på tillgång till vatten och på vattnets kvalitet är uppfyllda.

Kontrollpunkter

Nöt 26, Nöt 27, Nöt 30
Häst 28, Häst 29 och Häst 30
Gris 29, Gris 30, Gris 31
FårGet 24, FårGet 25, FårGet 26
Fjäder 27, Fjäder 28, Fjäder 29
Päls 22, Päls 23, Päls 24
Ren 9
Hjort 15
ÖvrTV 17, ÖvrTV 18 och ÖvrTV 19

Tvärvillkorsinstruktion

Markera med följande undantag TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan. De svenska reglerna stämmer med ett undantag bra överens med EU-direktivet.

I den svenska lagstiftningen regleras om utrymmeskrav vid foderplats och även krav på utfodringsbås för suggor och gyltor. Detta saknas i EU-direktivet och utgör därför inte i sig tvärvillkor, förutsatt att djuren ändå har tillgång till foder och vatten i den utsträckning som EU-direktivet syftar till.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkterna 14-17 i bilagan

14. Djuren skall utfodras med hälsosamt foder som är lämpligt för djurens ålder och art och som ges till dem i tillräcklig mängd för att hålla dem vid god hälsa och för att tillgodose deras näringsbehov. Djur får inte ges foder eller vätska på ett sätt som kan orsaka onödigt lidande eller skada, och inte heller får sådant foder eller sådan vätska innehålla något ämne som kan orsaka onödigt lidande eller skada.

15. Alla djur skall ha tillgång till foder med de intervall som överensstämmer med deras fysiologiska behov.

16. Alla djur skall ha tillgång till tillräckligt med färskvatten av lämplig kvalitet eller ha möjlighet att tillfredsställa sitt vätskeintag på något annat sätt.

17. Utfodrings- och vattningsutrustning skall vara konstruerade, tillverkade och placerade så att förorening av foder och vatten samt skadeverkningar på grund av konkurrens mellan djuren begränsas.

6.12 Utegångsdjur

Kraven för hållande av utgångsdjur är uppfyllda.

Kontrollpunkter:

Nöt 36

Häst 36

Gris 37

Får/Get 33

Fjäder 39

Hjort 16

Övr/TV 22

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om utgångsdjur saknar tillgång till skydd mot dåligt väder och hälsorisker. I de fall ligghall saknas för utgångsdjur måste en bedömning göras i varje enskilt fall om kraven i EU-direktivet är uppfyllda. Eftersom det saknas svensk regel specifikt om skydd mot rovdjur kan inte enbart bristande rovdjursskydd utgöra TV-brist. Svenska bestämmelser om stängsel, t.ex. att hästar inte får hägnas in med taggråd, utgör inte i sig tvärvillkor. Men om stängslet är så bristfälligt utformat att djuren skadat sig på det anser Jordbruksverket det uppenbart att djuren inte har fått tillräckligt skydd mot hälsorisker och att det därmed är en TV-brist.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 12 i bilagan

Djur som inte förvaras i byggnader

12. Djur som inte förvaras i byggnader skall, såvitt det är nödvändigt och möjligt, ges skydd mot dåligt väder, rovdjur samt hälsorisker.

6.13 Operativa ingrepp

Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.

Kontrollpunkter

Nöt 37, 38
Häst 38
Gris 39
Får/Get 34
Fjäder 40
Päls 28
Ren 10
Hjort 17
Övr/TV 25

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan. Eftersom EU-direktivet direkt hänvisar till de nationella bestämmelserna utgör i praktiken de svenska regler som berör någon form av stympande ingrepp tvärvillkor. Huvudregeln i den svenska lagstiftningen är att det är förbjudet att utföra operativa ingrepp på djur om det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl och att en veterinär ska anlitas vid de operativa ingreppen. Vissa undantag finns dock, vilket framgår av bestämmelserna nedan.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG, om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 19 i bilagan

I avvaktan på antagande av särskilda bestämmelser om stympning i enlighet med förfarandet i artikel 5 i direktivet och utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2008/120/EG skall de relevanta nationella bestämmelserna tillämpas i enlighet med de allmänna reglerna i fördraget.

Djurskyddslagen 10 § första stycket och 11 § första och andra stycket

10 § Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl.

11 § För operativa ingrepp på eller injektioner till djur skall en veterinär anlitas. Detsamma gäller vid annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur, om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt.

Första stycket gäller inte om behandlingen är så brådskande att en veterinär inte hinner anlitas.

Djurskyddsförordningen 25 § (utdrag)

25 § Det är tillåtet att kastrera husdjur och avhorna nötkreatur och getter även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Avhorning av nötkreatur och getter skall ske under bedövning och utföras av en veterinär eller av någon annan som veterinären finner lämplig. Förordning (2002:723).

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård, de delar av 5 kap. som avser någon form av stympning av produktionsdjur som förekommer i lantbruk

2 § Utan att det är befogat av veterinärmedicinska skäl samt utan hinder av 4 kap. 1 § i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får operativa ingrepp på djur enligt 3 § utföras utan att veterinär eller annan djurhälsopersonal behöver anlitas, under förutsättning att personen som utför ingreppet

1. har reell kompetens för ingreppet,

2. utför ingreppet på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt,
3. iakttar god hygien, samt
4. använder för ingreppet ändamålsenliga instrument.

3 § Följande operativa ingrepp på djur får utföras av personer och på sätt som anges i 2 §

1. Slipning av tänder på gris. Slipning får inte ske rutinmässigt utan bara om det erfarenhetsmässigt har visat sig uppkomma skador på andra djur och det görs innan djuret uppnått en veckas ålder.
2. Borttagande av övertaliga spenar på kalvar om det görs innan djuret har uppnått en månads ålder.
3. Identitetsmärkning av djur genom inplantering av mikrochip under förutsättning att det utförs av person som har genomgått utbildning som godkänts av Jordbruksverket.
5. Identitetsmärkning av hästar genom frysmärkning under förutsättning att det utförs av person som har särskild utbildning för ändamålet.
6. Identitetsmärkning av klövbärande djur i fångenskap genom tatuering, frysmärkning, applicering av öronbrickor eller klippta hack i öronen. Identitetsmärkning genom klippta hack i öronen får inte göras på djur som omfattas av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:12) om märkning och registrering av nötkreatur, Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:13) om märkning och registrering av svin eller Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:14) om märkning och registrering av får och getter och enligt samma föreskrifter ska märkas med öronbrickor. Sådan identitetsmärkning får heller inte göras på djur som vistas utomhus om temperaturen understiger – 5° C.
7. Identitetsmärkning av fåglar med vingmärken.
8. Borttagande av den yttersta delen av den inre tån på tunga köttrastuppar under förutsättning att syftet med ingreppet är att skydda hönorna från skador vid parning. Ingreppet ska göras innan djuret har uppnått 24 timmars ålder.

Märkning enligt punkterna 3 – 5 och 9 får göras av den som genom en utbildning i annat EES-land eller på annat sätt kan uppvisa en likvärdig kompetens.

4 § Normal verkning av klövar samt behandling av klövbölder och klövsulesår på djur får göras utan att veterinär eller annan djurhälsopersonal behöver anlitas under förutsättning att

1. personen som utför ingreppet har reell kompetens för detta,
2. ingreppet utförs på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt, samt
3. ingrepp inte omfattar underliggande mjukdelsvävnad.

5 § En person får, utan hinder av 4 kap 1 § i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, behandla klövdjur under lokal och allmän bedövning samt göra operativa ingrepp i klövar, under förutsättning att

1. personen har reell kompetens för vad som utförs, samt
2. behandlingen utförs under överinseende av veterinär.

Behandling enligt första stycket sker på veterinärens ansvar.

6 § Utan att det är befogat av veterinärmedicinska skäl får följande operativa ingrepp på djur utföras av veterinär

1. borttagande av övertaliga spenar på kalvar av nötkreatur,
2. förse tjur med nosring,
3. identitetsmärkning av djur genom tatuering, frysmärkning, applicering av öronbrickor eller inplantering av mikrochip,
4. borttagning av vargtänder på häst,
5. sterilisering genom vasektomi av tjurar, baggar och galtar,

6. stäckning (operativt ingrepp som permanent berövar fågeln dess flygförmåga) av fåglar som hålls i en anläggning som är godkänd för offentlig förevisning i enlighet med 13 och 14 kap. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:19) om djurhållning i djurparker m.m.,
 7. borttagning av sporrar på hund,
 8. identitetsmärkning av hund, katt eller kanin, som är yngre än 10 veckor, genom tatuering om djuret är bedövat eller sederat.
 Delegering av operativa ingrepp enligt första stycket får göras till annan djurhälsopersonal enligt bestämmelserna i 3 kap om delegering i dessa föreskrifter.

6.14 Hormoner och andra ämnen

Hormoner och andra ämnen används endast på tillåtet sätt.

Kontrollpunkter

Nöt 40
 Häst 37
 Gris 41
 FårGet 36
 Fjäder 42
 Ren 12
 Hjort 18
 ÖvrTV 24

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om länsstyrelsen efter laboratorieanalys har konstaterat att hormoner används till djur i tillväxtbefrämjande syfte eller på något annat otillåtet sätt. Vid fullständig tvärvillkorskontroll bör länsstyrelsen stämna av resultatet på denna kontrollpunkt mot hormonrelaterade frågor i livsmedelsprotokollet och kontrollprotokollet om epizootier m.m. Skälet till att snarlika hormonrelaterade kontrollpunkter förekommer i tre olika slags protokoll/checklistor är att de måste redovisas separat i statistik till EU-kommissionen.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG, om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 18 i bilagan
 18. Inget annat ämne, med undantag för sådana som givits av terapeutiska eller profylaktiska ändamål eller för zooteknisk behandling enligt definitionen i artikel 1.2 c i direktiv 96/22/EG*, skall ges till ett djur om det inte genom vetenskapliga studier om djurs välbefinnande eller genom beprövad erfarenhet har visats att verkan av ett sådant ämne inte är skadligt för djurets hälsa eller välbefinnande.

* Rådets direktiv 96/22/EG av den 29 april 1996 om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG

6.15 Avel

Avel innebär inte förlossningssvårigheter eller annat lidande.

Kontrollpunkter

Nöt 41

Häst 39
Gris 42
FårGet 38
Fjäder 43
Päls 31
Ren 13
Hjort 19
ÖvrTV 26

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om ett "Nej" i checklistan beror på överträdelser av 2 kap. 11 § i L 100 (DFS 2007:5) eller 3 § i L 115 (DFS 2004:22), t.ex. när djurhållaren inte gjort något för att motverka så kallad tjuvbetäckning av för unga och ej färdigutvecklade kvigor eller har bedrivit avel med djur som visat sig nedärva letalanlag. I EU-direktivet råder mindre restriktivitet för att bedriva avel med djur än vad den svenska lagstiftningen medger. Därför är det i L 115 endast 3 § som kan anses motsvara punkt 21 nedan. Såväl L115 och L100:s bestämmelser enligt ovan kan anses motsvara animaliedirektivets krav om avel och ingår därför i TV-brist.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur, punkt 20 och 21

20. Naturliga eller konstgjorda avelsförfaranden som orsakar eller kan orsaka lidande eller skada för något av de berörda djuren får inte tillämpas.

Denna bestämmelse skall inte utesluta användningen av vissa förfaranden som kan orsaka smärre eller tillfälliga lidanden eller skador, eller som kan kräva ett ingrepp där ingen varaktig skada förväntas, om dessa förfaranden är tillåtna enligt nationell lagstiftning.

21. Inget djur får hållas för animalieproduktion om det inte på grundval av djurets geno- eller fenotyp finns skäl att förvänta sig att djuret kan hållas utan men för dess hälsa eller välbefinnande.

7 Kontrollpunkter med särskilda bestämmelser för kalvar

7.1 Tillsyn och skötsel

Daglig tillsyn sker av alla djur.

Kontrollpunkter

Nöt 2

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om tillsyn av kalvarna sker mer sällan än som framgår av EU-direktivet. Skillnaden jämfört med övriga nötkreatur är att kalvdirektivet kräver tätare tillsynsintervall när kalvarna hålls inomhus.

I begreppet ”inspekteras av ägaren m.m” ingår djurhållarens så kallade handlingsplikt som följer av tillsynskravet. Tillsyn av djur anses därför vara uppfylld om djurhållaren åtgärdar de brister som upptäcks vid inspektionen av djuren och djurens närmiljö.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 6 i bilaga I

6. Alla kalvar som hålls inomhus ska inspekteras av ägaren eller av den person som bär ansvaret för djuren minst två gånger per dag och kalvar som hålls utomhus ska inspekteras minst en gång per dag.

7.2 Utrymme, inredning och utrustning

Utrymmen för kalvar är enligt gällande måttföreskrifter.

Kontrollpunkt

Nöt 12

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om utrymmena för kalvarna inte uppfyller EU-direktivets krav.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar punkt 7 i bilaga I samt punkt 1 b) i artikel 3

7. Det utrymme där kalvarna hyses måste vara utformat så att kalvarna kan ligga ner, vila, stå upp och hålla sig själv rena utan besvär.

1. b) För kalvar som föds upp i grupp ska det fria utrymmet för varje kalv minst vara lika med 1,5 m² för varje kalv på under 150 kg levande vikt, 1,7 m² för varje kalv på minst 150 kg levande vikt men under 220 kg och åtminstone 1,8 m² för varje kalv på minst 220 kg levande vikt eller däröver.

7.3 Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc. är uppfyllda

Kontrollpunkt

Nöt 17

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte de svenska reglerna nedan om elsäkerhet är uppfyllda eller om det är uppenbart att kalvar har skadats eller utsätts för skade- eller hälsorisker på grund av bristfällig inredning.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkterna 1 och 2 i bilaga I

1. De material som används till kalvutrymmet och i synnerhet boxar och inventarier som kalvarna kan komma i kontakt med får inte vara skadliga för kalvarna och ska kunna rengöras och desinficeras ordentligt.
2. Tills gemenskapens bestämmelser på området har införts ska elektriska installationer och utrustning installeras i enlighet med gällande nationella bestämmelser så att det inte finns någon risk för elektriska stötar.

DFS 2007:5, 1 kap. 15 § andra stycket (angående elsäkerhet): ”Utmatningsöppningen på datafodervagnar får ha elektriska avvisare. Avvisarna ska vara så konstruerade att djuren enbart kommer i kontakt med dem vid försök att påverka öppningen och så att de inte skadar djuren.”

DFS 2007:5, 1 kap. 16 § (de delar som rör elsäkerhet): ”...belysningsanordningar, elektriska ledningar och andra elinstallationer som djuren kan nå ska vara försedda med lämpliga skydd eller vara utförda så att det inte föreligger någon skaderisk”.

7.4 Kravet följs avseende att kalvar inte hålls bundna

Kontrollpunkt:

Nöt 13

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om kalvar hålls tjudrade utöver vad EU-direktivet medger. Tjudring av kalvar som går i grupp högst en timme i samband med utfodring är inte en TV-brist.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar punkt 8 i bilaga I

8. Med undantag för kalvar som är hysta i grupp, som får tjudras i perioder på högst en timme vid den tidpunkt då de utfodras med mjölk eller mjölkersättning, ska kalvar inte tjudras. När tjuder används får det inte förorsaka kalvarna skada, det ska kontrolleras regelbundet och om det är nödvändigt anpassas för att säkerställa att det sitter bekvämt. Varje tjuder ska vara utformat så att risken för kvävning eller skada undviks och så att kalven kan röra sig i enlighet med vad som anges i punkt 7.

7.5 Kraven för hållande av kalvar i ensambox är uppfyllda

Kontrollpunkt:

Nöt 14

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte bestämmelserna i EU-direktivets första stycke nedan följs, och det är en anläggning med sex kalvar eller fler. Markera oavsett antalet kalvar TV-brist om skiljeväggarna mellan kalvboxar inte är genombrutna på ett sätt som medger ögonkontakt och direkt beröring mellan kalvarna.

Det svenska kravet på att mellanväggarna ska vara täta upp till 0,80 meters höjd utgör inte tvärvillkor.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, artikel 3.1 a)

a) En kalv får inte vara instängd i en enskild box efter åtta veckors ålder, om inte en veterinär har intygat att dess hälsotillstånd eller beteende kräver att den isoleras för behandling. Bredden på kalvens box ska minst motsvara kalvens mankhöjd, mätt i stående ställning, och längden ska vara minst lika med kalvens kroppslängd, mätt från nospetsen till den bakre spetsen på tuber ischii (sittbenet) multiplicerat med 1,1.

Ingen enskild kalvbox (med undantag av de boxar, som är avsedda för att isolera sjuka djur) får ha täta väggar utan ska ha genombrutna skiljeväggar som tillåter ögonkontakt och direkt beröring mellan kalvarna.

...

Bestämmelserna i det första stycket ska dock inte tillämpas på

- anläggningar med färre än sex kalvar,
- dikalvar som hålls hos sina mödrar.

7.6 Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta

Kontrollpunkt

Nöt 18

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 10 i bilaga I.

10. Golven får varken vara ojämna eller hala så att det är risk för att kalvarna skadar sig och de bör vara så konstruerade att kalvarna som står och ligger på dem inte skadar sig eller lider. De bör vara passande för kalvarnas storlek och vikt och utgöra en fast, jämn och stabil yta. Liggarealen ska vara bekväm, ren och ordentligt dränerad och får inte kunna skada kalvarna.

7.7 Stallutrymmen rengörs och utgödsas på ett sätt som ger en god hygien och god djurhälsa

Kontrollpunkt

Nöt 31

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls för kalvar. Inom tvärvillkorsområde djurskydd nöt gäller krav på rengöring av stallet och rena liggytor endast för kalvar. Livsmedelshygieniska krav på rena mjölkande djur finns i livsmedelsprotokollet. I övrigt utgör smutsiga nötkreatur inte en TV-brist. I de flesta fall är djurens renhet beroende av djurhållarens tillsynsrutiner, t ex klippning av djur, ryktning, regelbunden utgödsling eller användning av korrekta mängder strö av god kvalitet. Om du bedömer att smutsiga djur i övrigt är ett sådant problem kan du markera TV-brist under kontrollpunkten ”Daglig tillsyn sker av alla djur”.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 9 i bilaga I.

9. Stall, bås, utrustning och redskap till kalvarna ska rengöras och desinficeras ordentligt för att förebygga korsinfektion och utveckling av sjukdomsframkallande organismer. Gödsel, urin och överblivet eller utspillt foder ska tas bort så ofta som nödvändigt för att minimera lukt och för att inte dra till sig flugor eller gnagare.

7.8 Kravet på ströets kvalitet och användningen av strö är uppfyllda

Kontrollpunkt

Nöt 32

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls för kalvar som är yngre än två veckor.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, del av punkt 10 i bilaga I.

10. ... Alla kalvar som är under två veckor gamla ska förses med lämplig ströbädd.

7.9 Stallklimat och luftkvalitet

Mekaniskt ventilerade stallar har nödventilation och larm.

Kontrollpunkt

Nöt 22

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om mekaniskt ventilerade stallar, med de undantag som nämns i följande meningar, saknar nödventilation och/eller larm som stämmer överens med svenska bestämmelser.

Skilj på mekanisk ventilation och naturlig ventilation. I stallar med naturlig ventilation (självdug) krävs inget larm.

Det är av samma skäl **inte** en TV-brist om det saknas larm i ett mekaniskt ventilerat stall där djur vistas så kort tid att ett eventuellt ventilationsbortfall inte hinner utgöra någon risk för djurens hälsa och välbefinnande.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG, om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, del av punkt 4 i bilaga I

4. ... I de fall då mekanisk ventilation används, ska åtgärder vidtas för ett lämpligt reservsystem som kan garantera tillräcklig luftomsättning så att kalvarnas hälsa och välfärd kan upprätthållas, om ventilationssystemet skulle gå sönder, och ett alarmsystem ska finnas för att varna djurskötaren vid fel på ventilationssystemet. Alarmsystemet ska provas regelbundet.

7.10 Fönster och belysning

Kravet på ljusinsläpp/belysning är uppfyllt.

Kontrollpunkt

Nöt 24

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om det är uppenbart att kalvarna har bristfällig tillgång på ljus. EU-direktivet kräver inte tillgång till dagsljus. Det är därför inte en TV-brist om fönster saknas eller är igensatta, förutsatt att artificiell belysning finns. Belysningen ska vara påslagen under en period som minst motsvarar det naturliga dagsljuset vilket normalt finns mellan klockan 9 och 17. Svenska rekommendationer finns för ungefärligt ljusbehov men dessa utgör inte tvärvillkor.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, punkt 5 i bilaga I

5. Kalvarna får inte hållas i konstant mörker För att tillfredsställa deras beteendemässiga och fysiologiska behov ska det därför, med hänsyn tagen till de olika klimatvillkoren i medlemsstaterna, finnas naturlig eller artificiell belysning, som i sistnämnda fall ska vara påslagen under en period som minst motsvarar det naturliga dagsljuset som normalt finns mellan klockan 9 och 17. Därtill bör en lämplig ljuskälla finnas (fast installerad eller bärbar) som är stark nog för att kalvarna ska kunna inspekteras oavsett tidpunkt.

7.11 Foder och vatten

Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Kalvar har senast från 2 veckors ålder fri tillgång till grovfoder.

Kontrollpunkter

Nöt 27 och Nöt 29

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om kalvar försetts med munkorg och/eller får en diet som riskerar leda till järnbrist och/eller får mindre fiberrikt foder än de minimikrav som ställs i EU-direktivet. Det

svenska kravet på fri tillgång till grovfoder utgör inte tvärvillkor. Om kalvar inte har fri tillgång till grovfoder är det en TV-brist endast om grovfodertilldelningen är så dålig att det strider mot EU-bestämmelsen nedan.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 11 i bilaga I

11. För att främja deras hälsa och välbefinnande ska alla kalvar utfodras med en diet som är anpassad till deras ålder, vikt och beteendemässiga och psykologiska behov. I detta syfte ska deras foder innehålla tillräckligt med järn för att säkra en genomsnittlig hemoglobinkoncentration på 4,5 mmol/liter blod och från det att kalvarna är två veckor gamla ska det varje dag innehålla en minimiranson fiberrikt foder, som när kalvarna är i åldern 8 till 20 veckor ökas från 50 till 250 gram. Kalvar får inte förses med munkorg.

7.12 Kraven på tillgång till vatten och på vattnets kvalitet är uppfyllda

Kontrollpunkt

Nöt 30

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkterna 13 och 14 i bilaga I

13. Alla kalvar som är äldre än två veckor ska ha tillgång till tillräckliga kvantiteter färskt vatten eller kunna tillfredsställa sitt vätskebehov genom att dricka andra vätskor. När det är mycket varmt eller i fråga om sjuka kalvar ska dock färskt dricksvatten alltid finnas tillgängligt.
14. Utrustning för utfodring och vattning ska utformas, konstrueras, placeras och underhållas så att risken för förorening av kalvarnas foder och vatten minimeras.

7.13 Kalvar utfodras minst 2 gånger per dag

Kontrollpunkt

Nöt 28

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar, punkt 12 i bilaga I

12. Alla kalvar ska utfodras minst två gånger om dagen. I de fall då kalvar hålls i grupper och inte har fri tillgång till foder eller utfodras med hjälp av ett automatiskt utfodringsystem, ska varje kalv få tillgång till fodret vid samma tidpunkt som de andra i gruppen.

7.14 Nyfödda kalvar får råmjölk

Kontrollpunkt

Nöt 43

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/119/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, punkt 15 i bilaga I

15. Alla kalvarna ska få råmjölk så snart som möjligt efter födseln och alltid inom de sex första levnadstimmarna.

8 Kontrollpunkter med särskilda bestämmelser för grisar

8.1 Daglig tillsyn sker av alla grisar

Kontrollpunkt

Gris 2

Tvärvillkorsinstruktion

Svensk djurskyddslagstiftning har inga detaljregler om utförande av parasitbehandlingar på dräktiga suggor och gyltor. Särskilda regler om rengöring av nedsmutsade suggor eller gyltor inför grisning saknas. Detta eftersom de svenska reglerna till skillnad från EU-direktivet innebär att djuren ska hållas lösgående även under grisningen. En TV-kontroll av eventuellt behov av rengöring av suggor/gyltor inför grisningen är därför normalt sett inte aktuellt, så vida inte otillåten fixering av suggor eller gyltor ändå sker i besättningen. Markera TV-brist om dräktiga suggor och gyltor uppvisar tecken på att vara angripna av skabb och bedömning görs att avskabnings- och avmaskningsrutiner för djurbesättningen helt saknas.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II. B.2 i bilaga I

B. Suggor och gyltor

2. Dräktiga suggor och gyltor ska, om det är nödvändigt, behandlas mot ekto- och endoparasiter. Om dräktiga suggor och gyltor placeras i grisningsbox* ska djuren först rengöras ordentligt.

* I engelska versionen av EU-direktivet används begreppet ”farrowing crate” vilket egentligen borde översättas till grisningsbur. Grisningsburar förekommer normalt inte i svensk grishållning.

8.2 Utrymme, inredning och utrustning

Utrymmen för djuren är enligt gällande måttföreskrifter.

Kontrollpunkt

Gris 11

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Eftersom en del måttbestämmelser enligt nedan inte gäller fullt ut är det vid avvikelser viktigt att kontrollera om/när stallet förprovats.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Smågrisar som inte är avvanda

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II.C.1 och 2 i bilaga I

1. En del av den totala golvarean, tillräckligt stor för att alla djuren ska kunna vila där samtidigt, skall vara fast eller vara belagd med en matta eller täckt av halm eller något annat lämpligt material.

2. Om grisningsboxar* används måste smågrisarna ha tillräckligt med utrymme för att kunna dia utan svårighet.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.1

1. Alla anläggningar ska uppfylla följande krav:

a) Den fria golvarean för varje avvand smågris, avels- eller slaktsvin som hålls i grupp, med undantag för gyltor efter betäckning och suggor, måste vara minst:

Levande vikt kg	m²
högst 10 kg	0,15
över 10 men högst 20 kg	0,20
över 20 men högst 30 kg	0,30
över 30 men högst 50 kg	0,40
över 50 men högst 85 kg	0,55
över 85 men högst 110 kg	0,65
över 110 kg	1,00

Specifikt för suggor och gyltor

b) Den totala fria golvarean för varje gylta efter betäckning och för varje sugga när gyltor och/eller suggor hålls i grupp måste vara minst 1,64 m² respektive 2,25 m². När dessa djur hålls i grupp med mindre än sex individer ska den fria golvarean ökas med 10 %. När dessa djur hålls i grupper om 40 eller fler individer kan den fria golvarean minskas med 10 %. (Artikel 3.1 b) ska tillämpas på alla anläggningar som uppförs, byggs om eller används för första gången efter den 1 januari 2003. Från och med den 1 januari 2013 ska bestämmelsen tillämpas på alla anläggningar.)

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.2

2. Golvytorna skall uppfylla följande krav:

a) För gyltor efter betäckning och dräktiga suggor: En del av den area som krävs i 1 b på minst 0,95 m² per gylta och minst 1,3 m² per sugga, måste vara en sammanhängande fast golvarea varav högst 15 % får reserveras för dräneringsöppningar.

b) Om spaltgolv av betong används när svin hålls i grupp

i) får spaltvidden vara högst

- 11 mm för smågrisar
- 14 mm för avvanda smågrisar
- 18 mm för avels- eller slaktsvin
- 20 mm för gyltor efter betäckning och suggor

ii) måste stavbredden vara minst

- 50 mm för smågrisar och avvanda smågrisar
- 80 mm för avels- eller slaktsvin, gyltor efter betäckning och suggor.

(Artikel 3.2 ska tillämpas på alla anläggningar som uppförs, byggs om eller används för första gången efter den 1 januari 2003. Från och med den 1 januari 2013 ska bestämmelsen tillämpas på alla anläggningar.)

Specifikt för galtar

Rådets direktiv om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning 91/630 II.A i bilaga I
Galtboxar ska vara så belägna och utformade att galten kan vända sig om samt höra, känna lukten av och se andra svin. En vuxen galt ska ha tillgång till en fri golvarea på minst 6 m².

När boxar också används för naturlig betäckning ska en vuxen galt ha tillgång till en fri golvarea på minst 10 m².

* I engelska versionen av EU-direktivet används begreppet ”farrowing crate” vilket egentligen borde översättas till grisningsbur. Grisningsburar förekommer normalt inte i svensk grishållning.

8.3 Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta

Kontrollpunkt

Gris 15

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, I.5 i bilaga I

5. Golven ska vara släta, men inte hala så att svinen kan skadas, och de ska utformas och underhållas på ett sådant sätt att svinen inte skadas eller lider. De ska vara anpassade efter svinens storlek och vikt och, om det inte lagts ut strö, utgöra ett fast, jämnt och stadigt underlag.

8.4 Smågrisar har under den första levnads månaden en liggplats som är avskild från suggan

Kontrollpunkt

Gris 19

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II.B. 4 och 5 i bilaga I

4. Det ska finnas ett fritt utrymme bakom suggan eller gyltan så att grisningen, vare sig denna sker med eller utan hjälp, underlättas.

5. Grisningsboxar där suggor hålls lösgående ska vara utformade så att smågrisarna skyddas, t.ex. genom en stång som löper runt boxen nära golvet.

Smågrisar som inte är avvanda

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II.C.1 och 2 i bilaga I

1. En del av den totala golvarean, tillräckligt stor för att alla djuren ska kunna vila där samtidigt, ska vara fast eller vara belagd med en matta eller täckt av halm eller något annat lämpligt material.

2. Om grisningsboxar* används måste smågrisarna ha tillräckligt med utrymme för att kunna dia utan svårighet.

* I engelska versionen av EU-direktivet används begreppet ”farrowing crate” vilket egentligen borde översättas till grisningsbur. Grisningsburar förekommer normalt inte i svensk grishållning.

8.5 Smågrisar avväns tidigast då de uppnått 4 veckors ålder

Kontrollpunkt

Gris 20

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Att avväns smågrisar vid tre veckors ålder är inte en TV-brist, förutsatt att djurhållningen uppfyller direktivets krav som är förknippade med avvänjning före 28 dagars ålder.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II.C.3 i bilaga I

3. Smågrisar får inte avväns före 28 dagars ålder såvida inte modersuggans eller smågrisarnas välbefinnande eller hälsa annars skulle påverkas negativt. Smågrisar får emellertid avväns upp till sju dagar tidigare om de flyttas till specialiserade utrymmen som töms och grundligt rengörs och desinfekteras innan en ny grupp placeras där, och som är avskilda från de utrymmen där soggorna hålls, i syfte att minimera överföringen av sjukdomar till smågrisarna.

8.6 Grisarna hålls normalt lösgående

Kontrollpunkt

Gris 21

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Eftersom en del bestämmelser enligt nedan inte gäller fullt ut är det vid avvikelser viktigt att kontrollera om/när stallet förprovats.

Det svenska förbudet mot fixering utgör inte tvärvillkor.

Markera TV-brist om nödvändiga åtgärder inte har gjorts för att minska aggressioner mellan gruppållna grisar. Vid kontroll av hur grisarna hålls i grupp ska särskilt observeras om det förekommer aggressiva eller andra oönskade beteenden mellan grisarna, grisar med bit- eller rivskador, om grisarna verkar vara stressade, om det förekommer överbeläggningar, om rangordningsstrider förekommer m.m. Vid tveksamheter bör djurhållaren kunna redovisa hur gruppering av djuren är ordnad. Det är också en tillsynsfråga, som övergår till en brist avseende vård av skadade djur när man konstaterar att djur har skadats på grund av rangordningsstrider, instabila grupper, olämplig sammanföring av djur eller djurgrupper m.m.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, artikel 3.3

3.3 Det ska vara förbjudet att uppföra eller bygga om anläggningar i vilka soggor och gyltor hålls uppbounda. Från och med den 1 januari 2006 ska det vara förbjudet att binda upp soggor och gyltor.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, artikel 3.8

8. Svin som måste hållas i grupp, och som är särskilt aggressiva, som har angripits av andra svin eller som är sjuka eller skadade får tillfälligt hållas i individuella boxar. I sådant fall ska den individuella box som används ge utrymme för djuret att lätt kunna vända sig om detta inte strider mot särskilda råd från veterinär. (Sista meningen i artikel 3.8 ska tillämpas på alla

anläggningar som uppförs, byggs om eller används för första gången efter den 1 januari 2003. Från och med den 1 januari 2013 ska bestämmelsen tillämpas på alla anläggningar.)

Suggor och gyltor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, B.1 i bilaga I

1. Åtgärder ska vidtas för att minimera aggressiviteten i grupp.

Avvanda smågrisar och slaktsvin

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, II.D i bilaga I

1. Om svin hålls i grupper ska åtgärder vidtas för att förhindra sådana slagsmål som går utöver djurens normala beteende.
2. Svin från olika grupper bör inte blandas i onödan. Om svin som inte känner varandra måste blandas bör detta ske då svinen är så unga som möjligt och helst före eller upp till en vecka efter avvänjning. Då svin från olika grupper blandas ska de ha tillräckliga möjligheter att fly och gömma sig för andra svin.
3. Om det finns tecken på våldsamma slagsmål ska orsakerna omedelbart undersökas och lämpliga åtgärder vidtas, t.ex. att om möjligt ge djuren rikligt med halm eller andra material att undersöka. Djur i riskzonen och utpräglat våldsamma djur ska hållas avskilda från gruppen.
4. Att använda lugnande läkemedel för att underlätta blandning av grupper är bara tillåtet i undantagsfall och endast efter det att veterinär rådfrågats.

8.7 Suggor och gyltor hålls i grupp under dräktigheten

Kontrollpunkt

Gris 22

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om inte nedanstående krav i EU-direktivet uppfylls. Eftersom bestämmelserna enligt nedan inte gäller fullt ut är det vid avvikelser viktigt att kontrollera om/när stallet förprovats.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.4

Suggor och gyltor ska hållas i grupp under tiden från och med fyra veckor efter betäckning till en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen. Den box där gruppen med suggor eller gyltor hålls måste ha sidor som är längre än 2,8 m. Om färre än sex individer hålls i en grupp måste den box där gruppen hålls ha sidor som är längre än 2,4 m.

Trots vad som föreskrivs i bestämmelserna i första stycket får suggor och gyltor som hålls i anläggningar med mindre än tio suggor hållas i individuella boxar under den period som avses i det stycket, under förutsättning att de lätt kan vända sig i boxen. (Artikel 3.4 ska tillämpas på alla anläggningar som uppförs, byggs om eller används för första gången efter den 1 januari 2003. Från och med den 1 januari 2013 ska bestämmelsen tillämpas på alla anläggningar.)

8.8 Kraven på ströets kvalitet och användningen av strö är uppfyllda

Kontrollpunkt

Gris 33

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om det helt saknas material som grisarna kan undersöka och sysselsätta sig med, eller om suggor och gyltor inte har konstant tillgång till bökbart material i stallar som uppförts, byggts om eller börjat användas för första gången efter den 1 januari 2003.

Tvärvillkoren ställer inget krav på halmströ utan ger exempel på olika sätt att uppnå funktionskravet att alla grisar ska ha tillgång till material att undersöka och sysselsätta sig med. Det kan finnas andra exempel än de som anges i EU-direktivet.

Eftersom bestämmelsen om bökbart material till suggor och gyltor inte gäller fullt ut förrän år 2013 är det vid avvikelse på den punkten viktigt att kontrollera om/när stallet förprovats.

Krav på konstant tillgång till tillräckligt med material ska tolkas så att det inte får vara tomt på strö (eller annat material) när grisarna är aktiva. Det är inte rimligt att kräva att grisarna ska ha tillgång till sysselsättningsmaterial nattetid.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, artikel 3.5

5. Utan att det påverkar kraven i bilaga I ska suggor och gyltor ha konstant tillgång till bökbart material som åtminstone uppfyller de relevanta kraven i den ovannämnda bilaga I. (Artikel 3.5 ska tillämpas på alla anläggningar som uppförs, byggs om eller används för första gången efter den 1 januari 2003. Från och med den 1 januari 2013 ska bestämmelsen tillämpas på alla anläggningar.)

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, I.4. i bilaga I

4. Trots vad som sägs i artikel 3.5 ska svin ha ständig tillgång till tillräckligt med material som de kan undersöka och sysselsätta sig med, material som halm, hö, trä, sågspån, svampkompost, torv eller blandningar av dessa utan att djurens hälsa äventyras.

8.9 Suggor/gyltor har tillgång till strömedel för bobyggnadsbeteende under veckan före grisning

Kontrollpunkt

Gris 34

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om suggor och gyltor inte får tillgång till tillräcklig mängd lämpligt material att bygga bo av, förutsatt att det inte är tekniskt omöjligt att förse dem med sådant material på grund av utgödslingssystemet för flytgödsel.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning, II B.3 i bilaga I

3. Veckan för beräknad tidpunkt för grisning måste grisande suggor och gyltor få tillgång till tillräcklig mängd lämpligt material att bygga bo av om det inte visat sig vara tekniskt omöjligt på grund av det system för flytgödsel som används på anläggningen.

8.10 Liggytor hålls rena och torra samt är anpassade efter djurslag och stallklimat

Kontrollpunkt

Gris 35

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, del av kap. I punkt 3 i bilaga I

Djuren ska ha tillgång till en bekväm och lämpligt dränerad och ren liggplats med lämplig temperatur som är så stor att alla djur kan ligga samtidigt.

8.11 Fönster och belysning

Kravet på ljusinsläpp/belysning är uppfyllt.

Kontrollpunkt

Gris 27

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om ljusintensiteten enligt väl dokumenterade mätvärden understiger 40 lux i den miljö där grisarna vistas dagtid. EU-direktivet kräver inget dagsljusinsläpp oavsett när stallet är byggt. Avsaknad av dagsljusinsläpp utgör därför ingen TV-brist, förutsatt att kravet på minst 40 lux minst åtta timmar per dag ändå är uppfyllt.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, I.2 i bilaga I

Svinen ska vistas i en miljö där ljusintensiteten är minst 40 lux under minst åtta timmar per dag.

8.12 Buller

Buller har godtagbar nivå och frekvens.

Kontrollpunkt

Gris 28

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om bullernivån enligt väl dokumenterade mätvärden mer än tillfälligt överstiger 85 dBA i grisarnas närmiljö. Tvärvillkoret avser bullernivå som orsakas av ventilationssystem eller andra mekaniska källor, inte de ljud grisarna själva åstadkommer.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, punkterna 1 och 3 i bilaga I:s kapitel I

1. I den del av byggnaden där svin hålls ska konstant buller på 85 dB eller mer undvikas. Konstant buller och plötsliga ljud ska undvikas.

8.13 Foder och vatten

Utfodrings- och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig allsidig och välbalanserad näringstillförsel.

Kraven på tillgång till vatten och på vattnets kvalitet är uppfyllda.

Kontrollpunkter

Gris 29, 30, 31

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, eftersom de svenska reglerna stämmer bra överens med EU-direktivet.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.6

6. Suggor och gyltor som hålls i grupp ska utfodras med hjälp av ett system som garanterar att varje djur kan få tillräckligt med foder även när det finns konkurrenter om fodret.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, 1.6 och 7 i bilaga I

6. Alla svin ska utfodras minst en gång per dag. Om svinen utfodras i grupp och inte ad lib eller genom ett automatiskt utfodringsystem som gör att djuren utfodras individuellt, ska alla svin i en grupp få tillgång till fodret samtidigt.

7. Alla svin som är äldre än två veckor ska ha ständig tillgång till färskt vatten i tillräcklig mängd.

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, artikel 3.7

7. För att de ska kunna äta sig mätta och med hänsyn till behovet att tugga måste alla dräktiga süssuggor och gyltor ges tillräckligt med foder som ger bukfylla eller med högt fiberinnehåll samt foder med högt energiinnehåll.

8.14 Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.

Kontrollpunkt

Gris 38 och Gris 39

Tvärvillkorsinstruktion

Markera TV-brist om du kommit fram till ett ”Nej” i checklistan, utom i de fall bristen handlar om svanskupering. Ingrepp som svanskupering kan med vissa restriktioner utföras enligt EU-direktivet och utgör därför ingen TV-brist även om det är en brist enligt svenska djurskyddsbestämmelser.

Bestämmelser som utgör tvärvillkor

Rådets direktiv 2008/120/EG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning, 1.8 i bilaga I

8. Alla ingrepp som sker i annat syfte än att ge behandling eller ställa diagnos, eller för att identifiera svinen enligt gällande lagstiftning och som resulterar i skada i eller förlust av känslig kroppsdel eller förändring av benstrukturen ska vara förbjudna med undantag av följande:

– Hörntänderna på smågrisar får reduceras i storlek genom filning eller klippning, förutsatt att detta sker på ett likformigt sätt som lämnar en oskadad jämn tandyta. Filningen får inte göras efter den sjunde levnadsdagen. Betarna hos galtar får minskas i längd om detta är nödvändigt för att förhindra skador på andra djur eller av säkerhetsskäl.

– Kupering av en del av svansen.

– Kastrering av galtar som inte sker genom att det slits i vävnader.

– Håltagning för nosringar är bara tillåtet om djuren föds upp utomhus och i enlighet med nationell lagstiftning.

Varken svanskupering eller reduktion av hörntänder får ske rutinmässigt utan endast om det finns bevis på att skador har uppkommit på suggornas spenar eller på övriga svins öron eller svansar. Innan sådana ingrepp genomförs ska andra åtgärder vidtas för att förhindra svansbitning och andra oönskade beteenden. När detta görs ska hänsyn tas till miljön i dess helhet och beläggningsgraden. Olämpliga djurhållningsmetoder och miljöförhållanden ska åtgärdas.

Samtliga förfaranden som beskrivs ovan får endast utföras av veterinär eller en person som utbildats enligt föreskrifterna i artikel 6 i direktiv 2008/120/EG och som har erfarenhet av den teknik som används med lämpliga verktyg och under hygieniska förhållanden. Om kastrering eller svanskupering görs efter den sjunde levnadsdagen får ingreppen endast göras, under bedövning och med långtidsverkande smärtlindring, av en veterinär.

9 Bedömningsvägledning vid tvärvillkorsbrister

A. Brister avseende dokumentation (t.ex. läkemedelsjournal)

	Mindre överträdelse	1	2	3
<i>Allvar</i>	Uppenbart misstag som är av ingen eller mycket liten betydelse för djurskyddet.	Små brister i dokumentationen, men helheten är någorlunda tillfredsställande. Bristerna leder till oklar spårbarhet om läkemedelsrelaterade djurskyddsproblem behöver utredas.	Dokumentationen är bristfällig, vissa uppgifter är konsekvent utelämnade. Bristfällig spårbarhet.	Stora brister i dokumentationen, dokumentation saknas helt eller är konsekvent felaktig. Spårbarhet saknas.
<i>Omfattning</i>	Om allvaret bedöms som mindre bör även omfattningen bedömas som mindre.	Enstaka uppgifter eller dokument saknas	Flera uppgifter eller dokument saknas	Alla uppgifter eller dokument saknas
<i>Varaktighet</i>	Om allvaret bedöms som mindre bör även varaktigheten bedömas som mindre.	Kortvarigt. Bristfällig dokumentation under en kort, begränsad period eller varaktigheten kan inte fastslås	Under en längre period. Bristfällig dokumentation under en längre period, upp till en månad	Bristfällig dokumentation, konsekventa brister som pågått under en längre period. Förhållandena verkar vara av permanent karaktär.

B. Djurskyddsbrister avseende annat än dokumentation

	Mindre överträdelse	1	2	3
<i>Allvar</i>	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i ingen eller mycket liten utsträckning.	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i liten utsträckning.	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i måttlig utsträckning.	Bristen bedöms ha påverkat eller riskerar att påverka djuret/djuren i stor utsträckning.
<i>Omfattning</i>	Om allvaret bedöms som mindre bör även omfattningen bedömas som mindre.	Bristen berör mindre än ca 10 % av djuren i aktuell djurgrupp*.	Bristen berör ca 10 % - 50 % av djuren i aktuell djurgrupp*.	Bristen berör mer än ca 50 % av djuren i aktuell djurgrupp*.
<i>Varaktighet</i>	Om allvaret bedöms som mindre bör även varaktigheten bedömas som mindre.	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt högst ca en månad.	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt mellan ca en månad och ca 6 månader.	Bristen bedöms ha påverkat djur negativt mer än ca 6 månader.

* Med aktuell djurgrupp avses de djur som omfattas av den bestämmelse som respektive tvärvillkor grundar sig på.

- Exempel 1: I en besättning med 40 kalvar och 160 nötkreatur som är äldre än 6 månader får 10 av kalvarna bara foder en gång per dag. Tvärvillkoret om utfodring minst två gånger per dag gäller för kalvar, inte för övriga nötkreatur. Bristen berör därmed $10/40 = 25\%$ av aktuell djurgrupp.
- Exempel 2: I en ladugård där djurens välbefinnande är beroende av upprepad tillsyn från människor vistas 18 nötkreatur, 15 grisar och 5 hästar som ska bli livsmedel. Inga av djuren får tillsyn oftare än varannan dag. Tvärvillkoret om daglig tillsyn gäller alla produktionsdjur. Bristen berör därmed samtliga 38 djur, dvs 100 % av aktuell djurgrupp.
- Exempel 3: I en besättning med 200 nötkreatur hålls vintertid 150 inne i en ladugård och 50 utomhus. För utegångsdjuren finns inget godtagbart skydd mot dåligt väder och hälsorisker. Tvärvillkoret om skydd för utegångsdjur omfattar inte de djur som hålls inne. Bristen berör samtliga 50 utegångsdjur, dvs 100 % av aktuell djurgrupp.
- Exempel 4: I en grisbesättning finns 40 suggor, 200 smågrisar och 360 slaktsvin. 50 av smågrisarna har ingen liggplats som är avskild från suggan. Det tvärvillkoret berör endast smågrisar. Bristen berör därmed $50/200 = 25\%$ av aktuell djurgrupp.

10 Bemyndiganden att utföra kontroller

I nedan uppräknade regelverk framgår ansvarsfördelningen när det gäller kontroller av tvärvillkor och extra tvärvillkor för miljöersättningar.

Direktstöd

Av 1 kap 11 § förordningen (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare, m.m. framgår att Jordbruksverket utövar den tillsyn och annan kontroll över efterlevnaden av rådets förordning (EG) nr 73/2009, kommissionens förordning (EG) nr 2235/2003, kommissionens förordning (EG) nr 1120/2009, kommissionens förordning (EG) nr 1121/2009, kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 och av denna förordning om inte något annat följer av denna förordning. Den närmare tillsynen inom länet utövas av länsstyrelsen.

Stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

Innebörden av 1 kap. 18 § förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder är att Jordbruksverket samordnar kontrollen av miljöersättningar och kompensationsbidrag och att länsstyrelsen utför kontrollen på plats när det gäller tvärvillkor och extra tvärvillkor för miljöersättningar.

I detta ärende har avdelningschefen Mari Andersson beslutat.

Susanna Lundberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Örjan Zetterqvist, Per Folkesson, Mirjam Håkansson, Malin Engdahl och juristen Mikael Halonen deltagit.

Mari Andersson

Susanna Lundberg